شماره صفحه:	باسمه تعالی	تعداد صفحات:
نام درس:علوم و فنون ادبی	اداره کل آموزش و پرورش استان البرز	مدت امتحان: ۷۰ دقیقه
پایه: دوازدهم رشته انسانی	مدیریت آموزش و پرورش ناحیه سه کرج	تاریخ امتحان: ۱۴۰۴/ ۱۰/۱۱
نام و نام خانوادگی:	دبیرستان غیردولتی پردیسان نوین	ساعت: ۱۴
کلاس: نام دبیر:	نوبت اول- دی ماه ۱۴۰۴	شماره داوطلب:

ردیف	تذکر: پاسخ سوالات را با استفاده از خودکار مشکی یا آبی در پاسخ نامه بنویسید.	بارم
۱	صبای کاشانی کدام کتاب را به عنوان حماسه‌ای مذهبی در بیان معجزات پیامبر(ص) و دلیری‌های حضرت علی (ع) سرود؟	۰/۲۵
۲	ادبیات در دورهٔ بیداری برای اینکه بتواند با تودهٔ مردم ارتباط برقرار کند، زبان ..... را برگزید.	۰/۲۵
۳	با توجه به عبارت‌های زیر، پاسخ درست را از داخل کمانک برگزینید. الف) ادیب‌الممالک فراهانی، در (قصیده ـ غزل) بیشتر از قالب‌های دیگر طبع‌آزمایی کرده‌است. ب) در عصر مشروطه، بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های (سیاسی ـ تاریخی) بود.	۰/۵
۴	درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. الف) کتاب «سرگذشت حاجی بابای اصفهانی» را جیمز موریه ترجمه کرده است. درست□ نادرست□ ب) موضوع و حوزهٔ ادبی کتاب «شمس و طغرا» نمایشنامه‌نویسی است. درست□ نادرست□	۰/۵
۵	نویسنده یا شاعر هر یک از آثار زیر را مشخص کنید. (یک مورد اضافی است) سه تابلوی مریم — فرخی یزدی داستان باستان — میرزادهٔ عشقی میرزا حسن خان بدیع	۰/۵
	سبک شناسی ۲ نمره	
۶	از میان شاعران دورهٔ بیداری، کدامیک به سنت‌های ادبی پایبند بود و به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماند؟ الف) عارف قزوینی□ ب) ملک الشعرای بهار□ پ) سید اشرف الدین گیلانی□ ت) ایرج میرزا□	۰/۲۵
۷	با توجه به بیت زیر، وجود کدام واژه، بیانگر توجه شاعران دورهٔ مشروطه به واژگان کهن است؟ ولیک ترسم کز دست خائنین گردد همین دو روزه مبدل به گلخن این گلزار	۰/۲۵
۸	بارزترین ویژگی ادبیات دورهٔ بیداری در کدام یک از ابیات زیر مشهود است؟ الف) در پیشگاه اهل خرد نیست محترم هر کس که فکر جامعه را محترم نداشت□ ب) جنگ ننگ است در شریعت من جـــز پی پاس دیـــــن و حفـظ وطن□	۰/۲۵
۹	هر یک از موارد زیر، در چه سطحی از ویژگی‌های نثر، مورد بررسی قرار می‌گیرد؟ الف) تنفر از خرافات ..... ب) کمتر شدن واژه‌های عربی ناآشنا	۰/۷۵

www.kanoon.ir

Scanned with CamScanner

	پ) ساده و قابل فهم بودن	
۱۰	**شعر دورهٔ مشروطه از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به ..... و..... تغییر کرد.**	۰/۵
	موسیقی شعر ۶ نمره	
۱۱	**در ابیات زیر، انواع وزن «همسان تک لختی، همسان دولختی، ناهمسان» را مشخص کنید. (یک وزن اضافی است)** الف) گشته ام در جـــهان و آخـــر کار دلبـــری برگزیـــده ام که مـــپرس ب) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم	۰/۵
	ادامهٔ سوالات در صفحهٔ دوم	
	سوالات صفحهٔ دوم	
۱۲	**برای بیت «تو مشت درشت روزگاری / از گردش قرن ها پس افکند» کدام یک از وزن های زیر، مناسب نیست؟** الف) مستفعلُ فاعلاتُ مستف ب) مفعولُ مفاعیلُ مفاعی پ) مفعولُ مفاعلن فعولن	۰/۲۵
۱۳	**درستی یا نادرستی هر یک از عبارت‌های زیر را مشخص کنید.** الف) وزن مصراع «آبی‌تر از آنیم که بی رنگ بمیریم»، از چهار رکن تشکیل شده است. درست □ نادرست□ ب) نام آخرین رکن مصراع «جانا سخنی که ناتوانم»، مستفعل است. درست□ نادرست□ پ) در رکن سوم از مصراع اول بیت «گر ازین منزل ویران به سوی خانه روم / دگر آنجا که روم عاقل و فرزانه روم»، اختیار زبانی کوتاه تلفّظ کردن مصوّت بلند، رخ داده است. درست□ نادرست□	۰/۷۵
۱۴	**با توجه به بیت «فریاد که در رهگذر آدم خاکی / بس دانه فشاندند و بسی دام تنیدند» به پرسش ها پاسخ دهید.** مصراع اول مصراع دوم نشانه های هجایی الف) پایه‌های آوایی اول و سوم مصراع اول و همچنین پایه های آوایی دوم و چهارم مصراع دوم را بنویسید. (**توجه:** بیت را به صورت ناهمسان برش بزنید) ب) نشانه های هجایی را در جدول قرار دهید. پ) اختیار شاعری زبانی در مصراع اول شعر، از چه نوعی است؟ آن را مشخص نمایید.	۲
۱۵	**کدام یک ازابیات زیر را می توان به دو گونه، تقطیع هجایی کرد؟** الف) راستی کن که راســـــتان رستند راســـــتان در جـهان تهی‌دســـتند □ ب) همت طلب از باطن پیران سحرخیز زیرا که یکی را ز دو عالم طـــلبیدند □ پ) بیا به خانهٔ آلاله ها ســـــری بزنیم ز داغ با دل خود حرف دیگـــری بزنـیم □	۰/۲۵
۱۶	**واژه‌ای در بیت زیر بیابید که هجای بلند آن همواره کوتاه تلفظ می‌شود؟** زمین را بلندی نبُد جایگاه یکی مرکزی تیره بود و سیاه	۰/۲۵
۱۷	**با توجه به تقطیع هجایی داخل کمانک، در هر عبارت چه اختیار زبانی ایجاد شده‌است؟** الف) جادویی (– □ –) ب) بهانه (□– –) پ) ماه و خورشید (– – – –□) ت) برآید (□– –)	۱

www.kanoon.ir

Scanned with CamScanner

۱۸	**در کدامیک از ابیات زیر، اختیار زبانی حذف همزه وجود دارد؟** الف) دل‌ها اگر چه صاف ولی از هراس سنگ آیینه بود و میل تماشا شدن نداشت ☐ ب) تو از هر در که بازآیی بدین خوبیّ و زیبایی دری باشد که از رحمت به روی خلق بگشایی ☐	۰/۲۵
۱۹	**مصوت بلند «و» در کدامیک از واژه های زیر می تواند کوتاه تلفظ شود؟** الف) بو☐ ب) کو ☐ پ) سو ☐ ت) جو ☐	۰/۲۵
۲۰	**در کدام گزینه ، هر دو اختیار زبانی(کوتاه تلفظ‌کردن مصوت بلند و بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه) مشاهده می‌شود؟** الف) گفت ای پسر این نه جای بازی است بشتاب که جای چاره‌سازی است ب) بر همه اهل جهان سیّد و سرور علی است در ره دین خدا، هادی و رهبر علی است	۰/۵
۲۱	**هر یک از آرایه های (مراعات نظیر- تلمیح- تضمین) را در ابیات زیر، مشخص کنید. (برای هر بیت یک آرایه بنویسید)** الف) ناقه سنگین می‌رود در هر قدم گویی ز شوق روح مجنون چنگ در دامان محمل می‌زند ب) چون در این میدان نداری دست و پایی همچو گوی اختیار سر به زلف همچو چوگانش گذار پ) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت شیوهٔ جنات تجری تحتها الانهار داشت	۰/۷۵
۲۲	**آرایهٔ مناسب را از داخل کمانک برگزینید.** الف) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی (تضاد- تضمین) ب) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ نشان رهرو آن باشد که خشکش بینی از دریا (لف و نشر- تلمیح)	۰/۵
۲۳	**با توجه به بیت زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.** یا رب این آتش که بر جان من است سرد کن، زان سان که کردی بر خلیل الف) شاعر کدام مفهوم بلند را در سخنی کوتاه گنجانده است؟ کوتاه پاسخ دهید. ب) نام آرایهٔ ادبی ایجاد شده را بنویسید.	۰/۵
۲۴	**با توجه به بیت زیر، درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.** فرورفت و بررفت روز نبرد به ماهی، نم خون و بر ماه، گرد الف) لف۱ ، «فرورفت» است. درست ☐ نادرست ☐ ب) نوع لف و نشر، مشوش است. درست ☐ نادرست ☐	۰/۵
۲۵	**با توجّه به بیت «ز کوی یار می آید نسیم باد نوروزی ازین باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی» به سوالات پاسخ دهید.** الف) تضاد در بیت در یک امر اتفاق افتاده است یا در دو امر؟ ب) این آرایه چه نامیده می‌شود؟	۰/۵

www-kanoon.ir

Scanned with CamScanner

۲۶	**آرایهٔ مناسب هر یک از بیت‌های ستون دوم را انتخاب نمایید. (یک مورد اضافی است)** **ستون اول** **الف)** روی و چشمی دارم اندر مهر او/کاین گهر می ریزد آن زر می‌زند **ب)** درنیابد حال پخته هیچ خام/پس سخن کوتاه باید والسلام **پ)** پدرم روضهٔ رضوان به دو گندم بفروخت / ناخلف باشم اگر من به جویی نفروشم **ت)** گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد / دست غریق یعنی فریاد بی صدایم **ستون دوم** ۱) تضاد ۲) متناقض‌نما ۳) تضمین ۴) لف و نشر ۵) تلمیح	۱
۲۷	**کدام واژه در بیت زیر، می تواند لف مناسبی برای نشر مشخص شده باشد؟** افروختن و سوختن و جامه دریدن پروانه ز من شمع ز من گل ز من آموخت	۰/۵
۲۸	**در بیت زیر، دو واژه بیابید که با واژهٔ «سپر» آرایهٔ ادبی تناسب ایجاد کند.** هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد پیش همه پیکان ها	۰/۵
۲۹	**با توجه به بیت زیر، به پرسش ها پاسخ دهید:** از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم **الف)** بین واژه های «شهد» و «سم» چه آرایهٔ ادبی وجود دارد؟ **ب)** اگر «شب»، «نشر» باشد، «لف» آن کدام واژه است؟ **پ)** نوع لف و نشر در مصراع دوم را بنویسید.	۰/۷۵
۳۰	**کدام دو واژه در بیت زیر، از نظر معنی ضد یکدیگر هستند؟** این که گاهی می‌زنم بر آب و آتش خویش را روشنی در کار مردم بود ، مقصودم چو شمع	۰/۵
	تحلیل نظم و نثر ۴ نمره	
۳۱	**شعرهای زیر را بخوانید، سپس به پرسش ها پاسخ دهید.** **ای مرغ سحر چو این شب تار بگذاشت ز سر سیاه‌کاری** **وز نفحهٔ روح‌بخش آسحار رفت از سر خفتگان خماری** **یزدان به کمال شد پدیدار و اهریمن زشت‌خو حصاری** **یاد آر ز شمع مرده یاد آر** **الف)** چرا این شعر به زبان ساده و روان سروده شده‌است؟(یک مورد) **ب)** شاعر،در این شعر، اوضاع ایران را چگونه توصیف می‌کند؟(یک مورد) **پ)** در این شعر، «مرغ سحر» و «شمع مرده» چه کسانی هستند؟	۱
۳۲	**با توجه به بیت زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.** **«آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی»** **الف)** این شعر را چه کسی سروده‌است؟ **ب)** این شعر، بیان کنندهٔ کدامیک از مفاهیم نوظهور ادبیات بیداری است؟ **پ)** یک عبارت کنایی در شعر بالا بیابید و مفهوم آن را بنویسید.	۱
۳۳	**متن زیر از کتاب«تاریخ بیداری ایرانیان» برگزیده شده است. آن را بخوانید سپس، به پرسش ها پاسخ دهید.**	۱

www.kamoon.ir

Scanned with CamScanner

	«دوست و دشمن او را از نوادر دهر شمردند و از خلقت‌های فوق‌العاده دانسته و کارهای امیرنظام از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه که خرج، دو کرور اضافه بر دخل بود و عمارت و مرمّت خرابی‌های دیگر که به زودی محال می‌نمود و همه در یک دوسال صورت گرفت، گواه و دلیل بزرگی مرد است». ۱- یک ویژگی زبانی آن را بنویسید. ۲- متن بالا مربوط به دوره مشروطه است. درست ☐ نادرست ☐ ۳- کدام واژه، نشان دهندهٔ ورود واژگان بیگانه در این متن است؟ ۴- نویسندهٔ این متن، ..... است.	
۳۴	با توجّه به متن زیر از علی اکبر دهخدا، به پرسش ها پاسخ دهید. «وای وای! الهی روده‌ات ببره، چقدر حرف می‌زنی؟! حوصلم سر رفت! آفتابه لگن شش دست، شام و نهار هیچی! گفت: نخور، عسل و خربزه با هم نمی‌سازند! نشنید و خورد. یک ساعت دیگر یارو را دید؛ مثل مار به خودش می‌پیچید. گفت: نگفتم نخور، این دو تا با هم نمی‌سازند؟ گفت: حالا که این دو تا خوب با هم ساخته‌اند که من یکی را از میان بردارند. الف) مهم‌ترین ویژگی زبانی این متن چیست؟ ب) یک نمونه ضرب‌المثلِ به کار رفته در متن بالا را بنویسید. پ) یک عبارت کنایی از متن بیابید و بنویسید. ت) مجموعهٔ نوشته‌های طنزآمیزِ سیاسی ـ اجتماعیِ این نویسنده، ..... نام دارد.	۱

پایا و مانا باشید

Scanned with CamScanner